

ASPECTE PRIVIND PRACTICAREA MEȘTEȘUGURILOR ÎN SATE DE PE CURSUL MIJLOCIU AL CRIȘULUI REPEDE (ZONA TILEAGD) LA MIJLOCUL SECOLULUI AL XX-LEA

IOAN GOMAN*

ASPECTS REGARDING THE PRACTICE OF CRAFTS IN VILLAGES THE MIDDLE
COURSE OF THE CRIȘUL REPEDE RIVER (TILEAGD AREA) IN THE MIDDLE OF
THE 20TH CENTURY

This work highlights a series of archival documents regarding the crafts practiced between 1945-1952 in several localities from Bihor County, located on the middle course of the Crișul Repede River. The information in this paper refers to local craftsmen registered in the Association of Small Craftsmen from Tileagd, as well as to those who practiced such an occupation independently or “clandestinely”, as they appear in the documents, without being organized in such an association and without being in the evidence of the authorities. In total, there were 301 craftsmen (of which 123 registered in the association and 178 who practiced a craft on their own) who came from no less than 18 localities in this area; Bălaia – 2 craftsmen, Brusturi – 15, Burzuc – 2, Copăcel – 4, Hotar – 1, Husasău de Criș – 2, Ineu – 28, Picleu – 3, Poșoloaca – 6, Săcădat – 6, Șerghiș - 1, Subpiatră – 5, Surduc – 2, Telechiu – 27, Tilecuș - 1, Tileagd – 154, Uileacu de Criș – 22 and from Urvind – 19 craftsmen.

Regarding the crafts practiced in this area, among the 301 craftsmen identified and registered at the time: 1 was a furrier, 4 were bakers, 23 tailors, 1 girdler, 12 coopers, 13 carpenters, 1 electrician, 46 blacksmiths, 1 photographer, 2 rope makers, 12 barbers, 1 chimney sweeper, 5 machinists, 13 lumbermen, 17 butchers, 1 mechanic, 2 millers, 1 potter, 1 oil maker – oil press owner, 63 shoe makers, 23 wheelers, 1 sieve-maker, 31 carpenters, 1 upholsterer, 1 tinsmith, 1 painter, 22 wallers and 1 decorator.

Keywords: craft, professional association, Tileagd, Bihor County, Crișul Repede River

Ponderea meșteșugurilor în rândul ocupațiilor practicate de locuitorii unei comunități, poate fi un indiciu semnificativ al modului de manifestare și dezvoltare economică al acesteia la un moment dat. Faptul că meșteșugarii, de regulă, aveau un comportament economic ceva mai permisiv, fiind nevoiți să relaționeze economic cu cei de lângă ei, să

* Muzeul Țării Crișurilor Oradea – Complex Muzeal; e-mail: etnografie@mtariicrisurilor.ro

apeleze la un client sau cumpărător pentru a-și vinde produsele în vederea asigurării celor necesare traiului de zi cu zi, va face ca și comunitățile din care proveneau, mai ales cele în care aveau o pondere semnificativă, să devină mult mai deschise și antrenate în relațiile de schimb. Asta în comparație cu localitățile în care membrii acestora practicau preponderent agricultura și creșterea animalelor, care își puteau asigura un minim existențial în cadrul economiei lor proprii de subzistență, fără a recurge în mod constant sau regulat la relații de schimb¹. O realitate economică care devine cu atât mai evidentă cu cât îndeletnicirile meșteșugărești sunt mai intens practicate. Numărul meșteșugarilor, diversitatea îndeletnicirilor, dar mai ales exercitarea acestora într-un cadru organizat (breaslă, asociație, cooperatie etc.), unde adesea relațiile dintre membrii acestora erau bine reglementate, inclusiv în privința schimbului de produse, puteau fi definatorii pentru caracterizarea unei atare stări de fapt. Organizarea meseriașilor într-o astfel de reuniune profesională a constituit mult timp un indicator al structurii ocupaționale dintr-o localitate, potențând amploarea relațiilor de producție și a celor de schimb, precum și gradul de modernizare atins de o comunitate la un moment dat.

Într-o mare măsură vor fi și caracteristicile care vor evidenția modul de practicare a meșteșugurilor de anumiți localnici din Tileagd și din unele sate din apropiere, care la mijlocul secolului al XX-lea, pe fondul unei situații legislative încurajatoare, se vor constitui într-o astfel de asociație profesională.

Tileagdul, localitate de o importanță economică zonală mult mai însemnată în trecut, fiind punct vamal și nod comercial pentru o serie de mărfuri occidentale aflate în tranzit spre unele orașe transilvănene², mult timp și cu statut de târg (opidum), va fi un important centru polarizator pentru localitățile din zonă. Dezvoltarea ulterioară mult mai semnificativă a orașului Oradea, aflat la o distanță de aproximativ 20 de kilometri, va diminua mult din importanța zonală de altă dată a Tileagdului, totuși, acesta va rămâne, până în zilele noastre, un centru spre care vor gravita multe din localitățile din apropiere.

Practicarea meșteșugurilor în această localitate este consemnată în mai multe rânduri de documentele vremii. Într-un studiu cu privire la situația

¹ Ioan Goman, *Politică statală, economie domeniială și dezvoltare rurală. Meșteșuguri și industrii țărănești din Crișana în secolul al XVIII-lea și prima jumătate a secolului al XIX-lea*, Editura Universității din Oradea, Editura Muzeului Țării Crișurilor, Oradea, 2011, p. 471

² Tereza Mozes, *Zona etnografică Crișul Repede*, Editura Sport-Turism, București, 1984, p. 12

meșteșugurilor din comitetul Bihor în secolul al XVIII-lea, aflăm că Tileagdul se evidenția, în anul 1743, prin numărul mare de dogari și cizmari³, ca ulterior, în anul 1763, aici să apară consemnați în total 53 de meșteșugari, din care 25 erau olari, 19 cizmari, 2 dogari, 1 tâmplar, 1 frizer, 1 lăcătuș, 1 măcelar, 1 croitor, 1 cojocar și 1 tăbăcar⁴. Interesant este faptul că acest număr de meseriași apare consemnat la o populație impozabilă a Tileagdului de doar 154 de persoane, ceea ce procentual ar însemna că meșteșugarii reprezentau 35,6% din totalul celor care plăteau impozit la această dată⁵. În perioada următoare numărul celor care vor practica anumite meșteșuguri în această localitate va ajunge la cifre considerabile, cum va fi cazul olarilor care între 1800-1843, conform unor astfel de evidențe, se va ridica la numai puțin de 51 de persoane⁶, precum și cel al cojocarilor sau blănarilor recunoscuți în zonă pentru calitatea produselor realizate⁷. Datorită numărului mare și a calității produselor confecționate, mulți din meșteșugarii de aici vor activa de-a lungul timpului și în cadrul unor bresle din Oradea. Menționi de acest fel avem cu privire la solicitarea olarilor din Tileagd, care în 1827, datorită numărului mare, cereau să se alăture breslei celor din Oradea, asta după ce vor încerca o perioadă să se organizeze într-o asociație proprie de acest fel⁸. De fapt, un meșteșug cu o tradiție îndelungată în această localitate, amintit încă din 1599, care va atinge apogeul dezvoltării sale în secolul al XVIII-lea și în prima parte a celui următor, o perioadă de timp în care, unii autori, pe baza registrelor de stare civilă, au identificat, însumându-i împreună cu cei din localitățile din apropiere (Uileac, Telechiu, Poșoloaca, Urvind), un număr de 381 de olari. Totuși, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea numărul acestora se va diminua în mod semnificativ, ajungând la sfârșitul acestei perioade la un număr de doar trei olari, câți apar menționați în anul 1885 (ca plătitori de impozite) și în 1897. În anii următori situația practicării olăritului se va înrăutăți și mai mult, din moment ce în prima jumătate a secolului al XX-lea, în

³ Bársony István, *Paraszti (mezővarosi) kézművesseg Bihar megyében a XVIII. Század közepén (Meșteșugurile țărănești din orașele-târguri din comitatul Bihor la mijlocul secolului al XVIII-lea)*, în *Hajdú-Bihar Megyei Levéltár Évkönyv*, X, Debrecen, 1983, (în continuare Bársony István, *Paraszti...*), p. 160

⁴ Idem, *Bihar megye adózó népessége a XVIII században (Populația impozabilă din comitatul Bihor în secolul al XVIII-lea)*, în *Magyar történeti tanulmányok*, XVI, Debrecen, 1984, p. 123

⁵ Idem, *Paraszti...*, p. 185

⁶ Tereza Mozes, *op. cit.*, p. 72

⁷ *Ibidem*, p. 99

⁸ *Ibidem*, p. 72; Ioan Godea, *Caracteristici ale culturii populare din Bihor*, Editura Sport-Turism, București, 1977, p. 123

Tileagd, va apare cu această îndeletnicire consemnată, în mod constant, doar o singură persoană⁹.

Tradiția meșteșugărească, numărul mare și diversitatea îndeletnicirilor practicate de locuitorii acestei zone, vor constitui fundamentul, când premisele devin favorabile, înființării unei *asociații profesionale*. În virtutea noilor realități politice și socio-economice de la mijlocul secolului al XX-lea, vor avea loc schimbări majore de abordare menite a legitima și susține instalarea noului regim politic de sorginte comunistă. Rolul de forță conducătoare atribuit clasei muncitoare de acest regim, trebuia susținut și de măsuri legislative pe măsură. Una dintre acestea va fi și Legea Sindicatelor Profesionale (Legea nr. 52 din 21 ianuarie 1945), conform căreia toate asociațiile profesionale trebuiau să poarte numele de „Sindicat Libere ale Meseriașilor Patroni”, inclusiv cele care s-au înființat înainte de această dată, urmând ca mai apoi, prin Legea nr. 316 din 1 septembrie 1947 (conform art. 4), acestea să-și schimbe numele în Asociații ale Micilor Meseriași Patroni¹⁰.

Reglementări legislative care vor sta și la baza constituirii meseriașilor din Tileagd într-o astfel de reuniune profesională. Conform documentelor de care dispunem, adunarea de constituire a asociației a avut loc în 25 ianuarie 1945¹¹, dar va funcționa ca atare, după afilierea la organisme centrale ale „Sindicatului”, începând cu data de 8 iulie 1945, când, printr-o adresă din 20 iulie 1945, semnată de Páskuly Imre în calitate de președinte și Ardelean Alexandru în calitate de secretar, autoritățile locale din Tileagd erau înștiințate că s-a „înființat Sindicatul Micilor Meseriași din Tileagd și jur”, care număra la acea dată 76 de membri. Cu acest prilej se cerea autorităților să se țină cont pe viitor de acest lucru și să contacteze „conducătorii Sindicatului” în „toate chestiunile” care îi privesc pe meseriași din localitate¹². De fapt, în acest sens, autoritățile vor întocmi o evidență a celor cu preocupări de acest fel din Tileagd, autenticată de primarul și notarul localității, încă din 30 iunie 1945, în care vor apare menționate doar 72 de persoane care

⁹ Ioan Emódi, Ioan Goman, *Centrul de olărit Tileagd*, în *Biharea*, XXVI-XXVII, 1999-2000, Oradea, 2005, p. 57-60

¹⁰ Ioan Goman, *Date despre Asociația Micilor Meseriași din Beiuș la mijlocul secolului al XX-lea*, în *Fragmentarium. Studii în onoarea lui Aurel Chiriac*, Editura Muzeului Țării Crișurilor, Oradea, 2016, p. 453-454

¹¹ Arhivele Naționale ale României – Serviciul Județean Bihor, *Fond Asociația Micilor Meseriași Tileagd* (în continuare ANR-SJBh, *Fond Asociația Micilor Meseriași...*), d.1, f. 60v

¹² *Ibidem*, d.1, f. 3

practicau o astfel de îndeletnicire¹³. În realitate, din punct de vedere legal, actele de constituire a asociației se vor încheia la 8 aprilie 1946, când prin ordinul judecătoresc nr. 2486 aceasta dobânda și personalitate juridică¹⁴. Pentru ca un an mai târziu, în conformitate cu prevederile legale din 1 septembrie 1947 (legea nr. 316), amintite mai sus, denumirea acesteia să se schimbe în cea de „Asociație Profesională Mixtă a Meseriașilor Tileagd”. Fapt menționat și de reprezentanții acesteia într-o adresă înaintată către autoritățile locale în 22 iunie 1948, prin care solicitau ca aceasta să fie „recunoscută ca persoană juridică cu noua denumire primită” de la București¹⁵.

Indiferent de numele sub care va fi cunoscută, conducerea asociației va fi exercitată printr-un comitet alcătuit din președinte, vicepreședinte, secretar, câte un responsabil pentru „resortul” organizatoric, economic, administrativ-financiar și cultural, precum și câte un comitet de cenzori titulari și de membri supleanți. Printre persoanele care vor ocupa asemenea funcții, conform documentelor noastre, îi regăsim: pentru funcția de președinte pe zidarul Páskulj Imre (Emeric) între 1945-1947 și pentru o scurtă perioadă și în 1948, pe tâmplarul Lakatos Iuliu câteva luni în 1947, pe fierarul Sill Ștefan în 1948, iar din 1950 și până în 1952 pe tâmplarul Markó Imre (Emeric). În funcția de vicepreședinte îl găsim consemnat, în 1950, pe olarul Pricz Károl, iar în 1952 pe dogarul Siteri Emeric (Imre), în cea de secretar general pe croitorul Ardelean Alexandru, în perioada 1945-1952, în cea de secretar al resortului organizatoric, în 1950, pe croitorul Lakatos Ștefan, iar în 1952 pe curelarul Szabó Géza, în cea de secretar al resortului economic, în 1950 și 1952, pe rotarul Szilágyi Alexandru, în cea de secretar al resortului administrativ-financiar, în 1950, pe lăcătușul Faragó Károly, iar în cea de secretar al resortului cultural, în 1950, pe tapițerul Szabó Géza și în 1952 pe croitorul Szabó Alexandru¹⁶.

Un rol major în înscrierea meseriașilor într-o asemenea asociație profesională l-au avut, mai ales în perioada de început, modalitățile facile prin care își puteau procura o parte din materia primă necesară practicării meșteșugului. În virtutea legii nr. 351 din 1945, pentru „reprimarea speculei ilicite și a sabotajului economic”, aprovizionarea cu materii prime, într-o

¹³ Dintre aceștia 19 erau pantofari, 11 fierari, 10 tâmplari, 7 măcelari, 5 frizeri, 4 zidari, 4 rotari, 3 dogari, 3 croitori, 1 frânghier, 1 hornar, 1 olar, 1 brutar, 1 tinichigiu, 1 curelar. *Ibidem*, f. 93

¹⁴ *Ibidem*, p. 60v

¹⁵ *Ibidem*, f. 456

¹⁶ *Ibidem*, f. 3, 129, 283, 680, 716

perioadă cu multiple neajunsuri economice de după terminarea războiului¹⁷, era încurajată a se realiza cu prioritate prin anumite circuite aprobate de stat menite a susține și urgenta procesul de producție. Facilități de care vor beneficia și asociațiile meșteșugărești, în rândul cărora distribuția de materiale se realiza prin intermediul forurilor tutelare județene care solicitau sau primeau oferte de acest fel de la diferiți agenți economici, ori de la conducerea „Federației Generale a Meseriașilor” din București. Având în vedere criza de materii prime din această perioadă, cel mai adesea, cererile pentru astfel de produse vor veni din partea meseriașilor prin conducătorii asociațiilor în care erau membri. În cazul nostru, cel al asociației din Tileagd, de pildă, în 31 iulie 1946, președintele acesteia, printr-o adresă înaintată Federației Generale a Meseriașilor Patroni din România, solicita intervenția acesteia pe lângă „Fabrica Dermata” din Cluj, sau orice altă „fabrică din țară” pentru a li se „elibera 125 kg furdale” de talpă necesare pentru cei 25 de pantofari câți erau înscriși în asociație la acel moment¹⁸. Modul cum funcționa sistemul de repartizare a acestor materiale la nivel național îl putem deduce cu ușurință și dintr-o altă adresă venită din București, în 22 octombrie 1951, de la Federația Generală a Micilor Meseriași și trimisă prin Centrul Regional Bihor tuturor asociațiilor din județ, prin care se comunica dispoziția Comitetului de Stat al Aprovizionării de repartizare a unei cantități de cositor pentru meseriașii interesați. Material care putea fi ridicat de la magazinele de profil din țară, în baza unui act eliberat în acest sens de asociațiile în care erau înscriși, urmând ca apoi acestea să întocmească lunar un tabel cu numele meseriașului, cantitatea de cositor atribuită și lucrările efectuate cu acest material neferos¹⁹.

Înscrierea în asociație presupunea și asumarea unor obligații de ordin fiscal. În rândul acestora erau incluse plata unei taxe de intrare în asociație (în valoare de 100 lei, achitată o singură dată) și a unei cotizații anuale a cărei valoare se va modifica de mai multe ori în acest interval de timp, precum și un impozit pe venitul obținut din practicarea unei atare îndeletniciri. Modificarea modului de percepere și quantumul acestei obligații va duce la creșterea semnificativă a sumelor impuse meseriașilor, stârnind adesea nemulțumirea acestora²⁰. De exemplu, la 24 octombrie 1946, Comitetul de Conducere a Sindicatului Meseriașilor Patroni din Tileagd,

¹⁷ Ioan Goman, *Activități cu caracter meșteșugăresc în sate din zona Vașcăului la mijlocul secolului al XX-lea*, în *Biharea*, XLI, 2014, Oradea, 2015, p. 23

¹⁸ ANR-SJBh, *Fond Asociația Micilor Meseriași...*, d.1, f. 129

¹⁹ *Ibidem*, f. 696

²⁰ *Ibidem*, f. 160

Înainta o adresă, prin intermediul autorităților locale, către Administrația Financiară a județului, solicitând găsirea unei modalități de „anulare a impunerilor stabilite” pe exercițiul financiar 1946-1947, care au crescut extrem de mult, de „20-29 de ori”, față de cele din anul precedent, producând grave neajunsuri materiale meseriașilor. Nu întâmplător aceasta va fi contribuția bănească a cărui cuantum ce va fi cel mai mult reglementată de autorități în această perioadă, lucru ce reiese și din o serie de adrese sau circulare emise de autorități în acest sens. Va fi cazul celei prin care se va face cunoscut ordinul, Administrației Financiare Bihor, nr. 11980 din 25 august 1945, cu privire la scutirea meseriașilor de „plata impozitului excepțional de 12%”²¹, a adresei elaborate de Ministerul Finanțelor, nr. 272992, din 27 februarie 1948, care aducea noi completări și lămuriri cu privire la degrevarea de majorarea de impozit pentru meseriași cu un venit anual de până la 500000 de lei²², precum și a celor cu privire la modul de depunere a cererilor de revizuire a impunerilor pentru exercițiul financiar 1947/1948²³, sau de depunere a altora noi pentru exercițiul financiar pe 1948-1949²⁴. Cele mai multe reglementări de acest fel vor fi aduse la cunoștință meseriașilor și explicate pe larg, alături de multe alte probleme, în *Gazeta Meșteșugarilor*, publicație la care aceștia vor fi îndemnați să se aboneze în mai multe rânduri²⁵.

Sarcinile fiscale la care erau supuși meseriașii o dată cu înscrierea în asociație vor conduce la apariția și întreținerea unei situații de concurență neloială venită din partea celor care practicau o astfel de îndeletnicire pe cont propriu, în mod clandestin cum se menționează în documente, fără a fi luați în evidență de autoritățile statului și prin urmare fără să plătească taxele aferente acestuia. O stare de fapt semnalată, de altfel, autorităților și de conducerea asociației din Tileagd printr-o adresă din 21 martie 1947 când primăria din localitate era înștiințată de faptul că la două case, pe str. Gării, nr. 14 și pe strada Tudor Vladimirescu, la nr. 3, se efectuează lucrări de construcție fără autorizație de zidari care nu posedă brevet sau carte de

²¹ Scutire care se aplica doar meseriașilor care lucrau cu materialul clientului și țineau un registru vizat de autoritățile financiare în care trebuia să fie menționată cantitatea materialului primit, numele beneficiarului și obiectul ce urma să fie realizat. *Ibidem*, f. 4

²² *Ibidem*, f. 545

²³ *Ibidem*, 549

²⁴ *Ibidem*, 562

²⁵ Cum se întâmpla și prin adresa din 15 august 1946 a Federației Generale a Meseriașilor Patroni din România și trimisă conducerii Sindicatului din Tileagd, ca apoi, prin adresa din 26 octombrie 1946, să se și confirme de către autorități plata pentru un an de zile a 31 de abonamente de acest fel, la cre se vor mai adăuga încă 10 abonamente începând cu prima lună a anului 1947. *Ibidem*, f. 138, 163, 281

meșter pentru practicarea unor astfel de îndeletniciri, cerând imperativ interzicerea lucrărilor efectuate la aceste locații²⁶. O solicitare care se pare că va fi înaintată inclusiv autorităților centrale, din moment ce conform unei adrese venite din partea Uniunii Sindicatelor Constructorilor din București, în 26 martie 1947, se preciza că aceștia au intervenit la Inspectoratul Muncii și Camera de Muncă Oradea cerând anchetarea celor reclamate de conducerea asociației în scrisoarea trimisă în 12 martie. În acest sens, organele respective au fost rugate să desemneze câte un reprezentant care împreună cu secretarul și președintele asociației să adopte măsurile necesare care „să ducă la desființarea meseriașilor clandestini”²⁷.

Amplourea practicării meseriilor fără acte doveditoare (brevet sau carte de meșter) în această perioadă, fără a fi luați în evidență și nu a fi supuși impozitării, va fi atât de mare încât autoritățile vor fi nevoite să adopte măsuri drastice împotriva acestora menite a limita cât mai mult fenomenul concurenței nelocale. În fața numărului mare de sesizări venite din partea meseriașilor, Ministerul Muncii va adopta decizia nr. 13951 din 4 iunie 1947, „pentru lichidarea clandestinismului din meseriile calificate”, comunicată Camerei de Muncă din Oradea prin ordinul 475 din 1947, prin care se acorda o anumită perioadă de timp, până la 30 noiembrie, pentru ca „toate persoanele care practică meserii calificate” fără să posede carte de meșter sau brevet de meserie să intre în legalitate. Prevederea era una cu un spectru mult mai larg de acțiune care va avea în vedere, în primul rând, pe meseriași cu atelier propriu, care trebuiau să posede carte de meșter sau brevet de meserie, pe lucrătorii sau calfele care își desfășurau activitatea în cadrul acestora, care trebuiau să aibă „carnet de lucrător sau meșter”, precum și pe ucenicii care trebuiau să aibă obligatoriu contract cu meșterul pentru care lucrau. Cei care nu posedau astfel de documente trebuiau să se prezinte la Camera de Muncă pentru încheierea formalităților necesare pentru a intra în legalitate, instituție la care, conform ultimului punct al acestui act normativ, erau obligați să se prezinte toți lucrătorii care au cărți de calfă (lucrător) eliberate de autoritățile maghiare în perioada 30 august 1940 – 1 septembrie 1945 pentru a le preschimba. După această dată cei care erau găsiți că practică meseria fără actele cerute de lege urmau să li se închidă atelierelor și să fie „trimiși în judecată”²⁸. Reglementare care va sta apoi și la baza emiterii unei circulare a Comitetului Executiv al Federației Generale a Meseriașilor Patroni din România, nr. 47 din 25 noiembrie 1947, trimisă

²⁶ *Ibidem*, f. 292

²⁷ *Ibidem*, f. 304

²⁸ *Ibidem*, 311

tuturor „Sindicatelor” din județ și autorităților locale, inclusiv a celor din plasa Tileagd, prin care se solicita întocmirea de tabele care să cuprindă numele meseriașilor impuși și neimpuși (evazionști), cuprinzând adresa, profesia, numărul salariaților, forța motrică și venitul acestora²⁹. Pentru o evidență cât mai riguroasă a meseriașilor din zonă și a modului cum își desfășurau aceștia activitatea, se vor institui echipe de control formate din reprezentanți ai autorităților județene și ai asociației locale a meseriașilor³⁰.

Un mod de obținere a datelor și de operare care se va dovedi extrem de relevant pentru surprinderea întregului fenomen meșteșugăresc din această zonă, având în vedere că în derularea acestui proces erau implicați și meseriași din asociație care erau primii interesați să combată concurența neloială venită din partea celor care practicau o astfel de îndeletnicire fără acte și fără a fi în evidențele autorităților. Verificările făcute, cel mai adesea la fața locului, pentru identificarea așa-zisilor „meseriași clandestini” vor fi consemnate la nivelul fiecărui sat ori fiecărei comune din cadrul plasei și centralizate de conducerea asociației pentru a fi înaintate autorităților. În total, cu acest prilej vor fi identificați numai puțin de 178 de meseriași în această situație, din care 16 aveau și brevet de meserie, care domiciliau în 17 localități din această plasă și practicau o astfel de îndeletnicire fără să fie înscriși în asociație și fără să plătească impozitul aferent către stat. Interesant este faptul că unii dintre aceștia apar consemnați și că sunt ajutați de anumite persoane în meseriile pe care le prestează, însumând un număr de 23 de astfel de angajați, printre care 8 ucenici, 9 calfe, 3 „tovarăși” și 3 „lucrătoare”, ceea ce ar ridica, în total, la 201 persoane numărul celor care lucrau „clandestin”, adică fără acte în regulă și fără a plăti impozite.

În ceea ce privește localitatea de proveniență a acestor meseriași așa-zisi „clandestini” în *Bălaia* erau consemnați 2 meseriași (2 lemnari), în *Brusturi* – 14 meseriași (3 croitori, 2 dogari, 5 fierari, 3 pantofari, 1 tâmplar), în *Burzuc* – 2 meseriași (1 tâmplar, 1 pantofar), *Copăcel* – 4 meseriași (2 fierari, 2 pantofari), *Hotar* – 1 meseriaș (1 fierar), *Husașău de Criș* – 2 meseriași (1 pantofar, 1 fierar), *Ineu* – 26 meseriași (3 dogari, 2 fierari, 2 măcelari, 10 pantofari – din care unul cu brevet, 4 rotari, 1 tâmplar și 4 zidari), *Picleu* – 3 meseriași (1 fierar, 1 pantofar – cu brevet, 1 rotar), *Poșoloaca* – 6 meseriași (2 fierari, 3 tâmplari, 1 zidar), *Săcădat* – 7 meseriași (1 pantofar, 2 fierari – unul cu brevet, 3 lemnari – unul cu brevet, 1 rotar), *Serghiș* – 1 meseriaș (1 fierar), *Subpiatră* – 5 meseriași (2 croitori, 1

²⁹ *Ibidem*, f. 321

³⁰ Precizare adusă de conducerea Sindicatului Micilor Meseriași Patroni din Tileagd și reprezentanților Preturei Plasei Tileagd printr-o adresă din 30 martie 1948. *Ibidem*, f. 421

fierar, 1 pantofar – cu brevet, 1 tâmplar – cu brevet), *Surduc* – 2 meseriași (1 fierar, 1 lemnar), *Telechiu* – 26 meseriași (6 dulgheri, 5 fierari, 1 frizer, 1 măcelar, 1 mecanic, 4 pantofari, 3 rotari, 5 zidari), *Telecuș* – 1 meseriaș (1 fierar), *Tileagd* – 42 meseriași (3 croitori, 1 dogar – cu brevet, 5 dulgheri, 1 fierar, 1 frânghier, 4 frizeri – din care 2 cu brevet, 3 lemnari, 6 pantofari – din care 1 cu brevet, 1 rotar, 10 tâmplari – unul cu brevet, 7 zidari), *Uileacu de Criș* – 15 meseriași (2 croitori, 3 fierari, 4 lemnari, 3 pantofari – unul cu brevet, 2 rotari, 1 zidar) și *Urvind* – 19 meseriași (5 croitori – din care 2 cu brevet, 2 dulgheri, 3 fierari, 4 pantofari și 5 rotari – din care 2 cu brevet). Dacă ne referim și la domiciliul celor 23 de persoane care lucrau alături de acești meseriași, constatăm că din *Brusturi* era 1 ucenic (la un meșter tâmplar), din *Ineu* – 1 calfă (la un meșter fierar) și 1 ucenic (la un meșter pantofar), din *Picleu* – 1 ucenic (la un meșter pantofar), din *Tileagd* – 2 ucenici (la un meșter pantofar și la un meșter tâmplar), 7 calfe (câte una la un meșter croitor, frizer, pantofar, 2 de tâmplar la doi meșteri diferiți și 2 de zidar la un singur meșter) precum și 3 tovarăși (2 la un meșter lemnar și unul la un meșter tâmplar), *Uileacu de Criș* – 2 ucenici (la un meșter fierar și la unul pantofar), 1 calfă (la un meșter pantofar) și „3 lucrătoare” (toate la o croitoreasă), iar din *Urvind* – 1 ucenic (la un meșter fierar).

Interesant este faptul că unii dintre acești meseriași aveau mai mult decât un angajat, ceea ce poate spune multe și despre amploarea activității desfășurate. De pildă, tâmplarul Grünsperger Ștefan din *Tileagd* apare menționat că lucra cu 1 ucenic, 1 calfă și 1 „tovarăș”, zidarul Kovács Ladislau din *Tileagd* lucra cu 2 calfe, croitoreasa Szabó Elisabeta (soția lui Szabó Francisc) din *Uileacu de Criș* lucra cu 3 „lucrătoare”, pantofarul Boda Alexandru din *Uileacu de Criș* lucra cu 1 ucenic și o calfă. O dovadă în plus a acurateții cu care au fost întocmite aceste statistici de autorități, ar putea fi dată și de faptul că unii dintre acești meseriași apar consemnați cu veniturile și implicit cu impozitul achitat către autoritățile locale, deși, în acel moment, nu făceau parte din asociația meseriașilor. Prin urmare, frizerul Németh Ioan din *Tileagd* apare consemnat cu un venit de 18800 lei și plata unui impozit de 7820,80 lei, Varga Iuliu, frizer din *Tileagd* cu un venit de 20000 lei și plata unui impozit de 8320 lei, tâmplarul Grünsperger Francisc din *Tileagd* doar cu un impozit de 33000 lei, Grünsperger Ștefan, tot tâmplar din *Tileagd*, cu un impozit de 94475 lei, fierarul Tuss Iosif din *Uileacu de Criș* cu un impozit de 17442 lei, pantofarul Boda Alexandru din *Uileacu de Criș* cu un impozit de 20542 lei, rotarul Moha Iosif din *Urvind* cu un impozit de 18400 lei, precum și Varga Iosif, tot rotar din *Urvind*, cu un impozit de 12000 lei³¹.

³¹ *Ibidem*, f.324-327; 341; 344-345, 347-348, 350, 352, 368, 372-373, 377- 378

Dacă avem în vedere doar numărul meseriașilor înscriși în asociație, în toată această perioadă de timp, acesta va fi unul destul de fluctuant, fără a depăși însă numărul celor care practicau o astfel de îndeletnice pe cont propriu sau „clandestin”. Dacă în perioada din preajma înființării asociației, în 30 iunie 1945, apar menționați 72 de meseriași³², în 1946 vor fi înscriși în cadrul acesteia doar 66 de meseriași³³, în ianuarie 1947 să se ajungă la 90 de meseriași (după spusele celor din conducere)³⁴, în decembrie 1947 să fie consemnați doar 56 de meseriași (ca plătitori de impozit)³⁵, în martie 1949 să fie 45 de meseriași³⁶, în ianuarie 1950 să fie 30 de meseriași (din care 2 aveau sub 20 de ani, 10 între 20 și 30 de ani, iar 18 peste 40 de ani)³⁷, iar în ianuarie 1952 doar 26 de meseriași³⁸.

În total, din statisticile nominale avute la dispoziție, în perioada 1945-1949, în cadrul Asociației Micilor Meseriași din Tileagd vor fi înscriși, pentru o perioadă mai lungă sau mai scurtă de timp, un număr de 123 de meseriași, din care marea majoritate, peste 90% (mai exact 90,98%), adică 112 de meseriași, vor fi din Tileagd, la care se vor mai alătura 7 din Uileacu de Criș, 2 din Ineu, 1 din Brusturi și 1 din Telechiu. În ceea ce privește meseriile practicate de aceștia, avem 1 *blănar* (din Tileagd), 4 *brutari* (din Tileagd), 8 *croitori* (din Tileagd), 1 *curelar* (din Tileagd), 6 *dogari* (5 din Tileagd, 1 din Uileacu de Criș), 1 *electrician* (din Tileagd), 15 *fierari* (12 din Tileagd, 1 din Brusturi, 1 din Ineu, 1 din Uileacu de Criș), 1 *fotograf* (din Tileagd), 1 *frânghier* (din Tileagd), 7 *frizeri* (din Tileagd), 1 *hornar* (din Tileagd), 5 *lăcătuși* (4 din Tileagd, 1 din Uileacu de Criș), 14 *măcelari* (12 din Tileagd, 1 din Ineu, 1 din Uileacu de Criș), 2 *morari* (1 din Telechiu, 1 din Uileacu de Criș), 1 *olar* (din Tileagd), 25 *de pantofari* (24 din Tileagd, 1 din Uileacu de Criș), 1 „*oloier*” – *presă ulei* (din Uileacu de Criș), 6 *rotari* (din Tileagd), 1 *sitar* (din Tileagd), 14 *tâmplari* (din Tileagd), 1 *tapițer* (din Tileagd), 1 *tinichigiu* (din Tileagd), 1 *vopsitor* (din Tileagd), 4 *zidari* (din Tileagd) și 1 *zugrav* (din Tileagd)³⁹. Un spectru extrem de larg al îndeletnicirilor, care număra numai puțin de 25 de tipuri de meșteșuguri, dar din păcate, pe fondul condițiilor mai puțin prielnice, se va reduce treptat, ajungând în ianuarie 1950, când erau doar 30 de meseriași înscriși, la 11

³² *Ibidem*, f. 93

³³ *Ibidem*, f. 124-125

³⁴ *Ibidem*, f. 291

³⁵ *Ibidem*, f. 324

³⁶ *Ibidem*, f. 672-673

³⁷ *Ibidem*, f. 679

³⁸ *Ibidem*, f. 786

³⁹ *Ibidem*, f. 93, f. 672-673, f. 122,124-125, f. 324

tipuri de meserii (5 croitori, 4 tâmplari, 1 fierar, 2 rotari, 2 frizeri, 1 olar, 1 fotograf, 1 curelar, 1 zugrav, 3 pantofari și 1 tinichigiu)⁴⁰, categorii de meserii a căror număr va rămâne neschimbat și în ianuarie 1952, în pragul desființării asociației, când erau doar 26 de membri înscriși (5 tâmplari, 4 fierari, 3 croitori, 3 rotari, 3 dogari, 2 frizeri, 2 pantofari, 1 zugrav, 2 curelari, 2 fotografi și 1 tinichigiu)⁴¹.

Asta după ce în primii ani de la înființarea asociației atitudinea față de aceasta va fi una cu mult mai pozitivă și încrezătoare, din moment ce aici va funcționa, cu ajutorul autorităților locale, chiar și o școală de ucenici, după cum aflăm dintr-o adresă a asociației din 9 ianuarie 1947⁴². Dotarea tehnică și amploarea activităților desfășurate în primii ani vor fi și ele la un nivel destul de ridicat. Conform unei statistici din 10 decembrie 1947, din 56 de meseriași câți erau înregistrați în asociație la acea dată, 34 lucrau cu unul sau mai multe ajutoare (ucenici, calfe sau „tovarăși”), iar 6 dispuneau și de instalații antrenate de mai mulți cai putere. De pildă, cu un astfel de ajutor lucrau croitorii Hajdu Mihai (1 ucenic), Szabó Alexandru (1 calfă), Lakatos Stefan (1 calfă), Grünberger Micșa (1 calfă), tâmplarii Konrád Ferdinand (1 calfă), Lakatos Iuliu (1 „tovarăș”), măcelarii Csörsz Gavril (1 calfă), Kárácsi Emeric (1 ucenic), pantofarii Fülöp Mihai (1 ucenic), Kovács Mihai (1 calfă), Kovács Andrei (1 calfă), Rus Ștefan (1 ucenic), olarul Pricz Carol (1 calfă), rotarul Adler Ioan (1 ucenic), fierarul Bakk Emeric (1 ucenic), frizerul Bódis Ștefan (1 calfă), hornarul Hoffman Alexandru (1 ucenic) și dogarul Makkai Francisc (1 ucenic). Cu două ajutoare lucra croitorul Ardelean Alexandru (2 ucenici), tâmplarii Grünberger Iosif (2 calfe), Markó Emeric (2 ucenici și dispunea de instalații cu o putere de 3 H.P.), măcelarii Csörsz Iosif (1 ucenic, 1 calfă și utilaje cu o putere de 3 H.P.), Laslău Emeric (1 ucenic, 1 calfă), pantofarul Rozs Iosif (1 ucenic, 1 calfă), lăcătușul Faragó Carol (1 ucenic, 1 „tovarăș” și instalații cu o putere de 3 H.P.), fierarii Faragó Carol (2 ucenici), Varga Ladislau (2 ucenici), Faragó Gavril (2 ucenici) și zugravul Nemes Ludovic (2 „lucrători”). În timp ce cu trei ajutoare lucrau tâmplarii Teszári Ludovic (2 ucenici, 1 calfă și instalații cu o putere de 5 H.P.), Velkó Ludovic (1 ucenic, 2 calfe și instalații cu o putere de 16,5 H.P.), cu patru ajutoare tâmplarul Chirodea Emeric (4 calfe) și zidarul Boldizsár Carol (1 ucenic, 3 „tovarăși”), iar cu șase ajutoare (1 ucenic, 5 calfe și instalații cu o putere de 17,5 H.P.) tâmplarul Velkó Iosif din Tileagd.

⁴⁰ *Ibidem*, f. 680

⁴¹ *Ibidem*, f. 786

⁴² *Ibidem*, f. 268

Veniturile dobândite de meseriași, implicit și impozitul datorat statului, difereau în funcție de îndeletnicirea practică, de dotările tehnice și numărul lucrătorilor implicați în procesul de producție. De pildă, în 1947, printre meseriașii care plăteau cele mai mari sume statului erau tâmplarii (Teszári Ludovic achita un impozit de 152750200 lei, aferent unui venit de 728000000 lei, având 2 ucenici și instalații cu o putere de 5 H.P., Velkó Iosif datora un impozit de 555000 de lei lucrând cu 1 ucenic, 5 calfe și instalații cu o putere de 17,5 H.P.) și măcelarii (Csörsz Iosif datora un impozit de 162500 lei, lucrând cu 1 ucenic, 1 calfă și instalații de 3 H.P.), iar cu sume mai reduse apar menționați zidarii (Boldizsár Carol plădea doar 5830 lei deși lucra cu 1 ucenic și 3 „tovarăși”) sau pantofari (Kovács Alexandru plătea un impozit de 9989 lei). Dar cea mai mare parte a meseriașilor plăteau un impozit variabil care reflecta amploarea și impactul social al unor astfel de îndeletniciri. Prin urmare, blănarul Szabó Iosif plătea un impozit de 14690 lei (la un venit de 26770 lei), brutarul Tóth Ștefan un impozit de 30290 (la un venit de 54000 lei), curelarul Szabó Géza un impozit de 13597,60 lei (la un venit de 26000 lei), dogarul Sitesi Mihai un impozit de 25428 lei (la un venit de 48000 lei), fierarul Varga Ladislau un impozit de 20048,80 (la un venit de 36800 lei și ajutat de 2 ucenici), olarul Pricz Carol plătea un impozit de 9602,80 lei (la un venit de 18340 lei și ajutat de o calfă), rotarul Adler Iosif un impozit de 31761,60 lei (la un venit de 59600 lei și ajutat de un ucenic), zugravul Nemes Ludovic un impozit de 15228 lei (la un venit de 28000 și ajutat de 2 „lucrători”) etc.

În tot acest timp activitatea asociației va fi influențată și de o serie de cerințe venite mai ales din partea Federației Generale a Meseriașilor din București cu privire la luarea unor măsuri pentru reducerea restanțelor la plata impozitului⁴³, de solicitarea unui sprijin financiar din partea meseriașilor pentru ridicarea unui sediu nou în București⁴⁴, de întrajutorare a populației din țară afectată de secetă⁴⁵, precum și de susținerea și promovarea în rândul localnicilor a unor demersuri inițiate de autoritățile statului, cum erau și cele cu privire la înființarea

⁴³ *Ibidem*, f. 405

⁴⁴ *Ibidem*, f. 354

⁴⁵ Cum se întâmpla și prin adresa din 26 octombrie 1946 a Federației Generale a Meseriașilor prin care se solicita ca „în ceea ce privește colecta fie de bani, fie de îmbrăcăminte” să se întocmească, de conducerea asociației, de evidențe exacte cu cuantumul sau valoarea acestora. Un apel în acest sens va fi făcut și mai târziu prin care se cerea un astfel de ajutor din partea meseriașilor, „ca fiii de muncitori de țărani”, ca să nu rămână indiferenți față de „suferința fraților” lor „flămânzi și goi din regiunile lovite de secetă”. *Ibidem*, f. 163, 353

gospodăriilor agricole⁴⁶ etc. O serie de măsuri de acest fel, mai ales cele de întregire a unor venituri, vor fi inițiate și susținute și de conducerea asociației din Tileagd, cum ar fi cele cu privire la organizarea unor baluri, ca cel din 11 aprilie 1948, fondurile obținute urmând să fie folosite la întreținerea sediului asociației⁴⁷, până la cele de organizare a unor spectacole sau piese de teatru pentru copii⁴⁸ etc. Interesant este faptul că majoritatea acțiunilor de acest fel erau făcute publice de conducerea asociației prin „baterie de dobă”, cu sprijinul și concursul autorităților locale, la fel ca și multe din anunțurile care priveau întrunirile cu meseriașii din cadrul asociației⁴⁹.

Din păcate, datorită condițiilor din ce în ce mai puțin prielnice pentru meseriași, mai ales a celor de ordin fiscal, dar și a unor noi oportunități de practicare a unor astfel de îndeletniciri, activitatea asociației și interesul pentru aceasta se va diminua treptat, ajungând în ianuarie 1952, înainte de desființare, la numai 26 de membri⁵⁰. Ilustrativ în acest sens ar putea fi și conținutul unei adrese semnată de membrii Comitetului de conducere a asociației din 10 iulie 1950, trimisă reprezentanților Federației de la nivelul județului Bihor, prin care se comunica faptul că datorită numărului mic de membri organizația locală „nu mai este capabilă” să funcționeze, deoarece mulți meseriași au părăsit asociația în ultimul timp: 16 dintre aceștia intrând în cooperativa de încălțăminte, 10 în cea de tâmplărie, iar alții au plecat fără să se știe motivul⁵¹ și destinația lor profesională.

Indiferent de numărul meseriașilor înscriși în asociație și de modul de funcționare a acesteia, pentru demersul nostru de o mare importanță s-au dovedit a fi reglementările, reclamate și susținute de meseriași, menite a scoate în evidență și a identifica persoanele care practicau o astfel de îndeletnicire, în mod „clandestin”, fără actele care să le ateste o astfel de calificare. Nefiind incluși în evidențele autorităților, aceștia nu plăteau taxe fiscale statului, dar creau în schimb o concurență neloială, greu de surmontat de cei care lucrau în mod legal și plăteau taxe statului.

Drept urmare, numărul meseriașilor identificați în urma punerii în aplicare a acestor reglementări, coroborat cu numărul celor înscriși în

⁴⁶ *Ibidem*, f. 694

⁴⁷ *Ibidem*, f. 429

⁴⁸ *Ibidem*, f. 431

⁴⁹ Cum rezultă și din adresele înaintate către Primăria Comunei Tileagd din 26 ianuarie 1948, din 15 martie 1948, din 10 aprilie 1948, din 23 aprilie 1948 etc. *Ibidem*, f. 420, 425, 428, 447

⁵⁰ Conform raportului de activitate a asociației din ianuarie 1952, ultimul de care dispunem emis de conducerea acesteia. *Ibidem*, f. 716

⁵¹ *Ibidem*, f. 678

asociație, pe ansamblu, surprinde sau redă într-un mod mult mai fidel amploarea fenomenului meșteșugăresc din cadrul acestor comunități. Așa se face că, în total, la nivelul întregii zone apar menționați un număr de 301 meseriași (din care 123 în asociație și 178 practicau clandestin sau individual o meserie), care proveneau din numai puțin de 18 localități aflate în acest areal străbătut de cursul mijlociu al Crișului Repede. Din Bălaia erau 2 meseriași (toți clandestini), din Brusturi 15 meseriași (1 asociat, 14 clandestini), din Burzuc 2 (toți clandestini), din Copăcel 4 (toți clandestini), din Hotar 1 (clandestin), din Husasău de Criș 2 (clandestini), din Ineu 28 (2 asociați și 26 clandestini), din Picleu 3 (toți clandestini), din Poșoloaca 6 (toți clandestini), din Săcădat 6 (toți clandestini), din Șerghiș 1 (clandestin), din Subpiatră 5 (toți clandestini), Surduc 2 (clandestini), din Telechiu 27 (1 asociat și 26 clandestini), din Tilecuș 1 (clandestin), din Tileagd 154 (112 asociați și 42 clandestini), din Uileacu de Criș 22 (7 asociați și 15 clandestini) și din Urvind 19 meseriași (toți clandestini). Observăm că singura localitate în care numărul meseriașilor înscriși în asociație este cu mult mai mare decât a celor care practicau o astfel de meserie în mod individual (clandestin) este Tileagdul, în restul localităților numărul acestora este covârșitor mai mare, predominant chiar în cele mai multe cazuri. Faptul că practicau o meserie înscriși în asociație putea fi o dovadă a recunoașterii profesionalismului celor care făceau parte din rândurile acesteia, dar pentru a surprinde amploarea cu care acesta era practicat, de o importanță mult mai mare se vor dovedi a fi identificarea și consemnarea unui număr cât mai mare din cei care aveau o astfel de îndeletnicire.

În ceea ce privește meseriile practicate în această zonă, din cele 28 de îndeletniciri, menționate în dreptul celor 301 meseriași identificați și consemnați în această perioadă: 1 era blănar (din Tileagd), 4 erau brutari (din Tileagd), 23 croitori sau croitorese (3 din Brusturi, 2 din Subpiatră, 18 din Tileagd), 1 curelar (din Tileagd), 12 dogari (2 din Brusturi, 3 din Ineu, 6 din Tileagd și 1 din Uileacu de Criș), 13 dulgheri (6 din Telechiu, 5 din Tileagd și 2 din Urvind), 1 electrician (din Tileagd), 46 de fierari (6 din Brusturi, 2 din Copăcel, 1 din Hotar, 1 din Husasău de Criș, 3 din Ineu, 1 din Picleu, 2 din Poșoloaca, 2 din Săcădat, 1 din Subpiatră, 1 din Surduc, 1 din Șerghiș, 4 din Telechiu, 1 din Telecuș, 13 din Tileagd, 4 din Uileacu de Criș și 3 din Urvind), 1 fotograf (din Tileagd), 2 frânghieri (din Tileagd), 12 frizeri (11 din Tileagd și 1 din Telechiu), 1 hornar (din Tileagd), 5 lăcătuși (4 din Tileagd și 1 din Uileacu de Criș), 13 lemnari (2 din Bălaia, 3 din Săcădat, 1 din Surduc, 3 din Tileagd, 4 din Uileacu de Criș), 17 măcelari (3 din Ineu, 1 Telechiu și 13 din Tileagd), 1 mecanic (din Telechiu), 2 morari (1 din Telechiu, 1 din Uileacu de Criș), 1 olar (din Tileagd), 1 oloier -

proprietar de presă de ulei (din Uileacu de Criș), 63 de pantofari (3 din Brusturi, 1 din Burzuc, 2 din Copăcel, 1 din Husasău de Criș, 10 din Ineu, 1 din Picleu, 1 din Săcădat – care era și cizmar, 1 din Subpiatră, 5 din Telechiu, 30 din Tileagd, 4 din Uileacu de Criș și 4 din Urvind), 23 de rotari (4 din Ineu, 1 din Picleu, 1 din Săcădat, 3 din Telechiu, 7 din Tileagd, 2 din Uileacu de Criș și 5 din Urvind), 1 sitar (din Tileagd), 31 tâmplari (1 din Brusturi, 1 din Burzuc, 1 din Ineu, 3 din Poșoloaca, 1 din Subpiatră și 24 din Tileagd), 1 tapișer (din Tileagd), 1 tinichigiu (din Tileagd), 1 vopsitor (din Tileagd), 22 zidari (4 din Ineu, 1 din Poșoloaca, 5 din Telechiu, 11 din Tileagd, 1 din Uileacu de Criș) și 1 zugrav (din Tileagd)⁵².

O paletă relativ largă de preocupări meșteșugărești din rândul cărora se evidențiază unele care sunt ceva mai frecvent întâlnite în localitățile din această zonă. Atrag în mod aparte atenția, în primul rând, cele de utilitate comunitară care răspundeau anumitor nevoi gospodărești (fierari, lemnari, rotari, dulgheri, tâmplari, dogari, frânghieri etc.) a căror prezență este consemnată adesea într-un număr mare de localități și cu o pondere însemnată a practicanților acestora. De exemplu, apar consemnați un număr de 46 de fierari care provin din numai puțin de 16 localități, 13 lemnari care provin din 5 localități, 23 de rotari care provin din 7 localități, 13 dulgheri care provin din 3 localități, 12 dogari care provin din 4 localități, 22 de zidari din 5 localități și 31 de tâmplari care provin din 6 localități. Interesant este faptul că din numărul total al celor 31 de tâmplari, cea mai mare parte dintre aceștia – 24 provin din Tileagd, localitate în care poate nu întâmplător va funcționa mult timp o întreprindere de mobilă profilată pe realizarea unor astfel de produse din lemn masiv. La acestea se adaugă și alte meserii practicate pentru realizarea anumitor piese de îmbrăcăminte: 63 de pantofari care provin din 12 localități, 23 de croitori din doar 3 localități, 1 blănar, 1 curelar etc. Nu lipsesc nici meseriile mai noi, mai puțin întâlnite în lumea satului, dar care vin să îmbogățească zestrea și oferta meșteșugărească a acestei zone (fotograf, mecanic, lăcătuș, tinichigiu, vopsitor, zugrav etc.).

Toate aceste îndeletniciri meșteșugărești, după modul scrupulos și aria teritorială din care au fost consemnate, pun în evidență o parte semnificativă, fie și pentru o secvență temporară mai restrânsă, a spectrului ocupațional al locuitorilor din această zonă. Sunt date care prin varietatea îndeletnicirilor, numele și numărul celor care le practicau, devin extrem de utile pentru cercetările viitoare, inclusiv a celor cu caracter monografic, pentru întregirea unor informații oarecum sărăcăcioase despre meșteșugurile din această zonă. Informații care în zilele noastre devin cu atât mai valoroase cu cât, din

⁵² *Ibidem*, d. 1, f. 93, f. 672-673, f. 122,124-125, f. 324-327

păcate, cele mai multe din aceste meserii sunt pe cale de dispariție, practicate din ce în ce mai răzleț în zilele noastre, adesea doar de câte un singur meseriaș. O dată cu trecerea la cele veșnice a ultimilor meșteșugari, de cele mai multe ori, dispare și profesia acestora, uneori, transmisă și ajunsă până la ei din generație în generație.

**Tabel nominal cu meseriași menționați în sate
din zona Tileagd în perioada 1945-1952**
(d. 1, f. 93, f. 672-673, f. 122,124-125, f. 324)

Nr. crt.	Numele si prenumele	Profesia	Perioada menționată	Localitatea	Mod de practicare meseriei
1.	Acs (Aciu) * Francisc	croitor	1947	Brusturi	Individual / „clandestin”
2.	Acs Iosif	pantofar	1947	Ineu	Individual / „clandestin”
3.	Acs Vasile	pantofar	1947	Ineu	Individual / „clandestin”
4.	Adler János (Ioan)	rotar	1938-1947	Tileagd	În asociație
5.	Alb Florian	dogar	1947	Brusturi	Individual / „clandestin”
6.	Albert Ignațiu	fierar	1947	Brusturi	Individual / „clandestin”
7.	Andrási Károly (Carol)	tâmplar	1933-1949	Tileagd	În asociație
8.	Ardelean Alexandru (Sándor)	croitor	1938-1952	Tileagd	În asociație
9.	Bacs (Baciu) Ioan	pantofar	1947	Brusturi	Individual / „clandestin”
10.	Bacs (Baciu) Mihai	pantofar	1947	Brusturi	Individual / „clandestin”
11.	Bakk Imre (Emeric)	fierar	1945-1949	Tileagd	În asociație
12.	Balint Florian	tâmplar	1947	Poșoloaca	Individual / „clandestin”
13.	Balint Florian	tâmplar	1947	Poșoloaca	Individual / „clandestin”
14.	Balog Ioan	croitor	1949	Tileagd	În asociație
15.	Balogh Alexandru	pantofar	1947	Picleu	Individual / „clandestin”

16.	Balogh Francisc	pantofar	1947	Ineu	Individual / „clandestin”
17.	Balogh J. Alexandru	croitor	1947	Urvind	Individual / „clandestin”
18.	Baranyi János (Ioan)	rotar	1924-1946	Tileagd	În asociație
19.	Báthori Zsigmond	rotar	1945	Tileagd	În asociație
20.	Bede Bálint	fierar	1945	Tileagd	În asociație
21.	Berecz Ștefan	zidar	1947	Telechiu	Individual / „clandestin”
22.	Biró Francisc	pantofar	1947	Urvind	Individual / „clandestin”
23.	Blaga Ioan	tâmplar	1947	Brusturi	Individual / „clandestin”
24.	Blihach Emeric	pantofar	1947	Subpiatră	Individual / „clandestin”
25.	Boda Alexandru	pantofar	1947	Uileacu de Criș	Individual / „clandestin”
26.	Bodea Ioan	lemnar	1947	Săcădat	Individual / „clandestin”
27.	Bodie Ștefan	frizer	1949	Tileagd	În asociație
28.	Bodiș Balint	zidar	1947	Poșoloaca	Individual / „clandestin”
29.	Bódis Coloman	rotar	1947	Uileacu de Criș	Individual / „clandestin”
30.	Bódis Francisc	lemnar	1947	Uileacu de Criș	Individual / „clandestin”
31.	Bodis Iosif	pantofar	1947	Ineu	Individual / „clandestin”
32.	Bódis István	frizer	1941-1947	Tileagd	În asociație
33.	Bodor Alexandru	croitor	1947	Tileagd	În asociație
34.	Boldis Alexandru	dogar	1947	Brusturi	Individual / „clandestin”
35.	Boldiș Ludovic	rotar	1947	Picleu	Individual / „clandestin”
36.	Boldizsár Alexandru	croitor	1947	Urvind	Individual / „clandestin”
37.	Boldizsár Károly (Carol)	zidar	1912-1947	Tileagd	În asociație
38.	Bonaciu Teodor	vopsitor	1947	Tileagd	În asociație
39.	Brágye János	pantofar	1945	Tileagd	În asociație
40.	Bulinder János	pantofar	1943-1946	Tileagd	În asociație
41.	Bulzan Ștefan	dulgher	1947	Telechiu	Individual / „clandestin”
42.	Buzlea Pavel (Delea)	lemnar	1947	Bălaia	Individual / „clandestin”

43.	Chirodea Emeric	tâmplar	1947	Tileagd	În asociație
44.	Ciumpe Nicolae	fierar	1949	Tileagd	În asociație
45.	Ciunpe Nicoale	fierar	1947	Brusturi	Individual / „clandestin”
46.	Colțea Gheorghe	tâmplar	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
47.	Coste Ștefan	fierar	1947	Ineu	Individual / „clandestin”
48.	Covaciu Ioan	fierar	1947	Copăcel	Individual / „clandestin”
49.	Covacs Carol	pantofar	1947	Brusturi	Individual / „clandestin”
50.	Csalók Alexandru	lemnar	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
51.	Csóka Francisc	rotar	1947	Ineu	Individual / „clandestin”
52.	Csörsz Gábor (Gavril)	măcelar	1945-1947	Tileagd	În asociație
53.	Csörsz József (Iosif)	măcelar	1943-1947	Tileagd	În asociație
54.	Dacin Florian	fierar	1947	Copăcel	Individual / „clandestin”
55.	Damján Ferenc (Francisc)	măcelar	1942-1947	Tileagd	În asociație
56.	Damjan Ioan	croitor	1947	Urvind	Individual / „clandestin”
57.	Demian Barabas	lemnar	1947	Uileacu de Criș	Individual / „clandestin”
58.	Demian Ioan	lemnar	1947	Bălaia	Individual / „clandestin”
59.	Demiscenco Matei	pantofar	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
60.	Deniszencó Máté (Mátyas)	pantofar	1929-1946	Tileagd	În asociație
61.	Diószegi Iuliu	pantofar	1947	Telechiu	Individual / „clandestin”
62.	Dragocescu!! Ionel	tâmplar	1947	Ineu	Individual / „clandestin”
63.	Fabian Iosif	fierar	1947-1949	Ineu	În asociație
64.	Faragó Alexandru	zidar	1947	Ineu	Individual / „clandestin”
65.	Faragó Gábor (Gavril)	fierar	1943-1949	Tileagd	În asociație
66.	Faragó Károly (Carol)	lăcătuș	1938-1950	Tileagd	În asociație
67.	Farkas József	brutar	1945	Tileagd	În asociație

68.	Fazekas Mihaiu	fierar	1947	Urvind	Individual / „clandestin”
69.	Fehér Alexandru	frizer	1937-1949	Tileagd	În asociație
70.	Fekete Francisc	pantofar	1949	Tileagd	În asociație
71.	Fekete Ștefan	dulgher	1947	Telechiu	Individual / „clandestin”
72.	Fülöp Mihály (Mihai)	pantofar	1943-1947	Tileagd	În asociație
73.	Gal Florian	tâmplar	1947	Poșoloaca	Individual / „clandestin”
74.	Gherle (Gerle) György (Gheorghe)	tâmplar	1945-1946	Tileagd	În asociație
75.	Gócz Iuliu	fierar	1947	Ineu	Individual / „clandestin”
76.	Gócz Ludovic	dogar	1947	Ineu	Individual / „clandestin”
77.	Gócz Sándor	pantofar	1941-1946	Tileagd	În asociație
78.	Gócz Ștefan	croitor	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
79.	Goncz Carol	tâmplar	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
80.	Gongoș Ioan	fierar	1947	Săcădat	Individual / „clandestin”
81.	Grünberger Mișu (Micșa)	croitor	1947-1948	Tileagd	În asociație
82.	Grünsperger Francisc	tâmplar	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
83.	Grünsperger István	tâmplar	1945-1946	Tileagd	În asociație
84.	Grünsperger József	tâmplar	1942-1949	Tileagd	În asociație
85.	Grünsperger Ștefan	tâmplar	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
86.	Hadad Alexandru	fierar	1947	Telecuș	Individual / „clandestin”
87.	Hajdu Mihály	croitor	1945-1949	Tileagd	În asociație
88.	Hoffmann Sándor (Alexandru)	hornar	1940-1949	Tileagd	În asociație
89.	Hofman Sándor	rotar	1941-1946	Tileagd	În asociație
90.	Ilisie (Ilesi) Lica	zidar	1947	Ineu	Individual / „clandestin”
91.	Ilisie Florian	rotar	1947	Ineu	Individual / „clandestin”
92.	Indrieș Pașc	fierar	1947	Surduc	Individual / „clandestin”
93.	Jakab Alexandru	pantofar	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
94.	Jakab Emeric	pantofar	1947	Uileacu de Criș	Individual / „clandestin”

95.	Jakab Lajos (Ludovic)	pantofar	1941-1949	Tileagd	În asociație
96.	Jakabb Ludovic	pantofar	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
97.	Kálhai Iosif	rotar	1947	Urvind	Individual / „clandestin”
98.	Kállai Beni	fierar	1947	Urvind	Individual / „clandestin”
99.	Kárácsi Emeric	măcelar	1947	Tileagd	În asociație
100.	Kekédi Anton	pantofar	1947	Husasău de Criș	Individual / „clandestin”
101.	Kénez Francisc	fierar	1947	Telechiu	Individual / „clandestin”
102.	Kirogyi Imre (Emeric)	tâmplar	1945-1945	Tileagd	În asociație
103.	Kiss Gyula	electrician	1942-1946	Tileagd	În asociație
104.	Kolozsvári István	sitar	1939-1947	Tileagd	În asociație
105.	Kolța Gheorghe	tâmplar	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
106.	Kondor Alexandru	rotar	1947	Ineu	Individual / „clandestin”
107.	Kondor Beniamin	măcelar	1947	Ineu	Individual / „clandestin”
108.	Kondor Ludovic	rotar	1947	Ineu	Individual / „clandestin”
109.	Kondor Roman	zidar	1947	Ineu	Individual / „clandestin”
110.	Konrád Ferdinand	tâmplar	1942-1949	Tileagd	În asociație
111.	Koracs Alexandru	pantofar	1949	Tileagd	În asociație
112.	Körözi Gheorghe	zidar	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
113.	Körözi Gyula	fierar	1945	Tileagd	În asociație
114.	Körözi Imre	măcelar	1945	Tileagd	În asociație
115.	Körözi Ludovic	dulgher	1947	Urvind	Individual / „clandestin”
116.	Körözi Ștefan	fierar	1947	Poșoloaca	Individual / „clandestin”
117.	Köteles Emeric	pantofar	1947	Ineu	Individual / „clandestin”
118.	Kovaciu Ioan	zidar	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
119.	Kovaciu Iosif	dulgher	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
120.	Kovács András	pantofar	1942-1946	Tileagd	În asociație
121.	Kovács Emeric	lemnar	1947	Uileacu de Criș	Individual / „clandestin”

122.	Kovács Iosif	lemnar	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
123.	Kovács Iuliu	tâmplar	1947	Burzuc	Individual / „clandestin”
124.	Kovács János, văduva lui	tâmplar	1945	Tileagd	În asociație
125.	Kovács Ladislau	zidar	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
126.	Kovács Mihály (Mihai)	pantofar	1938-1946	Tileagd	În asociație
127.	Kovács Sándor (Alexandru)	pantofar	1940-1949	Tileagd	În asociație
128.	Kozac Maria	croitoreasă	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
129.	Kozacu Iuliu	tâmplar	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
130.	Kózma Francis	pantofar	1947	Telechiu	Individual / „clandestin”
131.	Lajos Iosif	dogar	1949	Tileagd	În asociație
132.	Lakatos Czopán Gyula	tâmplar	1926-1947	Tileagd	În asociație
133.	Lakatos Károly	pantofar	1944-1946	Tileagd	În asociație
134.	Lakatos László (Ladislau)	tinichigiu	1942-1950	Tileagd	În asociație
135.	Lakatos Ștefan	croitor	1947-1950	Tileagd	În asociație
136.	Laslău Emeric	măcelar	1946-1947	Tileagd	În asociație
137.	László Imre	măcelar	1945-1946	Tileagd	În asociație
138.	Lazar Ludovic	pantofar	1947	Telechiu	Individual / „clandestin”
139.	Lazar Ludovic	rotar	1947	Telechiu	Individual / „clandestin”
140.	Lukács Ioan	croitor	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
141.	Lukács Mihail	lăcătuș	1949	Tileagd	În asociație
142.	Lukacs Ștefan	tâmplar	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
143.	Magyari Francisc	pantofar	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
144.	Mahec Anton	croitor	1947	Urvind	Individual / „clandestin”
145.	Makkai Ferenc (Francisc)	dogar	1942-1946	Uileacu de Criș	În asociație
146.	Makkai Ioan	zidar	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
147.	Malek Ioan	croitor	1947	Urvind	Individual / „clandestin”

148.	Manea Emeric	fierar	1947	Telechiu	Individual / „clandestin”
149.	Manea Ștefan	rotar	1947	Telechiu	Individual / „clandestin”
150.	Markó Imre (Emeric)	tâmplar	1941-1952	Tileagd	În asociație
151.	Markovici Roman	fierar	1940-1946	Tileagd	În asociație
152.	Megyeri Iosif	fierar	1947	Urvind	Individual / „clandestin”
153.	Mihalca Ludovic	zidar	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
154.	Moha Iosif	rotar	1947	Urvind	Individual / „clandestin”
155.	Mulcuța Adam	fierar	1949	Brusturi	În asociație
156.	Mulcuța Adam	fierar	1947	Brusturi	Individual / „clandestin”
157.	Nagy Alexandru	brutar	1949	Tileagd	În asociație
158.	Nagy Alexandru	pantofar	1947	Uileacu de Criș	Individual / „clandestin”
159.	Nagy Carol	dulgher	1947	Telechiu	Individual / „clandestin”
160.	Nagy Dezideriu	zidar	1947	Telechiu	Individual / „clandestin”
161.	Nagy Francisc	zidar	1947	Telechiu	Individual / „clandestin”
162.	Nagy Iosif	brutar	1947	Tileagd	În asociație
163.	Nagy Iosif	rotar	1947	Urvind	Individual / „clandestin”
164.	Nagy Sándor	măcelar	1945	Tileagd	În asociație
165.	Nagy Ștefan	fierar	1947	Telechiu	Individual / „clandestin”
166.	Negruțiu Pașc	fierar	1947	Șerghiș	Individual / „clandestin”
167.	Nemes Emeric	frizer	1947	Telechiu	Individual / „clandestin”
168.	Nemes Lojos (Ludovic)	zugrav	1946-1949	Tileagd	În asociație
169.	Németh Ioan	frizer	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
170.	Németh János	frizer	1912-1949	Tileagd	În asociație
171.	Ola Andrei	pantofar	1947	Ineu	Individual / „clandestin”
172.	Olla Andrei	pantofar	1947	Copăcel	Individual / „clandestin”
173.	Orbán Ernő	măcelar	1942-1946	Tileagd	În asociație
174.	Orosz Alexandru	pantofar	1947	Urvind	Individual / „clandestin”

175.	Paduk Károly	zidar	1945	Tileagd	În asociație
176.	Palotás Imre	frizer	1945	Tileagd	În asociație
177.	Papp Emeric	pantofar	1947	Ineu	Individual / „clandestin”
178.	Papp Ioan	măcelar	1947	Tileagd	În asociație
179.	Paragé Gabáro	fierar	1946	Tileagd	În asociație
180.	Paragé Károly	lăcătuș	1946	Tileagd	În asociație
181.	Páskuly Elemér	lăcătuș	1945-1946	Tileagd	În asociație
182.	Paskuly Imre (Emeric)	zidar	1942-1949	Tileagd	În asociație
183.	Pasuk Carol	zidar	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
184.	Pasuk Dezideriu	zidar	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
185.	Pataki Emeric jr.	dulgher	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
186.	Pataki Emeric jun.	lemnar	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
187.	Pataki Emeric sen.	tâmplar	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
188.	Pataki Ludovic	pantofar	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
189.	Pataki Ludovic sen.	dulgher	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
190.	Pirosca Francisc	fierar	1947	Telechiu	Individual / „clandestin”
191.	Piroska Ludovic	pantofar	1947	Telechiu	Individual / „clandestin”
192.	Pitiș Teodor	rotar	1947	Telechiu	Individual / „clandestin”
193.	Pless Emeric	măcelar	1947	Telechiu	Individual / „clandestin”
194.	Pojar Ștefan	dogar	1947	Ineu	Individual / „clandestin”
195.	Pop Emeric	dogar	1947	Ineu	Individual / „clandestin”
196.	Pop Iosif	fierar	1947	Brusturi	Individual / „clandestin”
197.	Pop Ludovic	fierar	1949	Tileagd	În asociație
198.	Pop Ludovic	fierar	1947	Brusturi	Individual / „clandestin”
199.	Pop Teodor	fierar	1947	Picleu	Individual / „clandestin”
200.	Pop Zoltan	lemnar	1947	Uileacu de Criș	Individual / „clandestin”
201.	Pricz Károly	olar	1942-1950	Tileagd	În asociație

202.	Puscas Dumitru	fierar	1947	Hotar	Individual / „clandestin”
203.	Pușcașiu Ioan	pantofar	1947	Ineu	Individual / „clandestin”
204.	Pustai Alexandru	pantofar și cizmar	1947	Săcădat	Individual / „clandestin”
205.	Rákóczi György	frizer	1945-1949	Tileagd	În asociație
206.	Réthi Ferenc	pantofar	1945-1949	Tileagd	În asociație
207.	Révi (Réthi) Francisc jun.	zidar	1947	Ineu	Individual / „clandestin”
208.	Roșca Florian	croitor	1947	Brusturi	Individual / „clandestin”
209.	Rotar Teodor	croitor	1947	Subpiatră	Individual / „clandestin”
210.	Rozs József (Iosif)	pantofar	1944-1947	Tileagd	În asociație
211.	Rusz István	pantofar	1941-1947	Uileacu de Criș	În asociație
212.	Rusz Mihály	pantofar	1945	Tileagd	În asociație
213.	Sáfár Károly	lăcătuș	1941-1947	Uileacu de Criș	În asociație
214.	Sârb Petru	rotar	1947	Săcădat	Individual / „clandestin”
215.	Scholcz Francisc	frânghier	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
216.	Secară Ștefan	tâmplar	1947	Subpiatră	Individual / „clandestin”
217.	Semendi Ladislau	pantofar	1947	Urvind	Individual / „clandestin”
218.	Sill István (Ștefan)	fierar	1938-1949	Tileagd	În asociație
219.	Simon György	morar	1941-1946	Telechiu	În asociație
220.	Simuț Cornel	frizer	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
221.	Simuț Ioan	rotar	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
222.	Sipos Iosif	dogar	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
223.	Sipos József	dogar	1909-1946	Tileagd	În asociație
224.	Siteri Imre (Emeric)	dogar	1939-1952	Tileagd	În asociație
225.	Siteri János	pantofar	1945	Tileagd	În asociație
226.	Sitesi Mihaiu	dogar	1947	Tileagd	În asociație
227.	Soltz János (Ioan)	frânghier	1945-1946	Tileagd	În asociație
228.	Sone Nistor	croitor	1947	Brusturi	Individual / „clandestin”
229.	Sorban Emeric	rotar	1947	Uileacu de Criș	Individual / „clandestin”
230.	Șorban Francisc	fierar	1947	Poșoloaca	Individual / „clandestin”

231.	Sorban Ioan	dulgher	1947	Telechiu	Individual / „clandestin”
232.	Sorban Ioan jun.	zidar	1947	Telechiu	Individual / „clandestin”
233.	Sorban Ștefan	dulgher	1947	Telechiu	Individual / „clandestin”
234.	Sorban Ștefan	dulgher	1947	Urvind	Individual / „clandestin”
235.	Sós Ștefan	pantofar	1947	Ineu	Individual / „clandestin”
236.	Stainer Jenő	măcelar	1947	Ineu	Individual / „clandestin”
237.	Ștef Alexandru	lemnar	1947	Săcădat	Individual / „clandestin”
238.	Ștef Florian (Șandori)	croitor	1947	Subpiatră	Individual / „clandestin”
239.	Steiner Eugen (Jenő)	măcelar	1945-1946	Ineu	În asociație
240.	Suciu Gheorghe	lemnar	1947	Scădat	Individual / „clandestin”
241.	Suciu Iosif	fierar	1947	Săcădat	Individual / „clandestin”
242.	Sücs Ludovic	dulgher	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
243.	Svarecz Jenő, soția	fotograf	1949	Tileagd	În asociație
244.	Szabó Alexandru	croitor	1947-1952	Tileagd	În asociație
245.	Szabó Alexandru	măcelar	1947	Uileacu de Criș	În asociație
246.	Szabó Elisabeta soția lui Szabó Francisc,	croitoreasă	1947	Uileacu de Criș	Individual / „clandestin”
247.	Szabó Géza	curelar	1942-1952	Tileagd	În asociație
248.	Szabó Géza	tapițer	1946-1949	Tileagd	În asociație
249.	Szabó Gheza	zidar	1947	Uileacu de Criș	Individual / „clandestin”
250.	Szabó Imre	rotar	1945	Tileagd	În asociație
251.	Szabó Iosif	blănar	1947-1949	Tileagd	În asociație
252.	Szabó Kálamán	fierar	1943-1950	Tileagd	În asociație
253.	Szabó Ladislau	pantofar	1947	Burzuc	Individual / „clandestin”
254.	Szabó Mihály	pantofar	1924-1946	Tileagd	În asociație
255.	Szakács Victor	pantofar	1947	Ineu	Individual / „clandestin”
256.	Szász Iosif	pantofar	1947	Urvind	Individual / „clandestin”
257.	Szathmári Károly	oloier/presă ulei	1942-1946	Uileacu de Criș	În asociație

258.	Szathmári Károly jun.	morar	1920-1946	Uileacu de Criș	În asociație
259.	Szegedi Károly	pantofar	1944-1947	Tileagd	În asociație
260.	Szilágyi Alexandru	rotar	1952	Tileagd	În asociație
261.	Szilágyi Alexandru	pantofar	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
262.	Szilágyi Andrei	zidar	1947	Telechiu	Individual / „clandestin”
263.	Szilágyi József	croitor	1941-1946	Tileagd	În asociație
264.	Szilágyi Sándor	pantofar	1945	Tileagd	În asociație
265.	Szimucz Carol	frizer bărbier	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
266.	Szivák József	pantofar	1945	Tileagd	În asociație
267.	Szivák Sándor	pantofar	1945	Tileagd	În asociație
268.	Szücs Ludovic	fierar	1947	Husașau de Criș	Individual / „clandestin”
269.	Tallódi Imre	pantofar	1941-1946	Tileagd	În asociație
270.	Tardi János	pantofar	1945	Tileagd	În asociație
271.	Teszári Lajos (Ludovic)	tâmplar	1941-1949	Tileagd	În asociație
272.	Toma Francisc	pantofar	1947	Telechiu	Individual / „clandestin”
273.	Toni Nicolae	pantofar	1947	Copăcel	Individual / „clandestin”
274.	Toth László	fierar	1945	Tileagd	În asociație
275.	Tóth Iosif jun.	mecanic	1947	Telechiu	Individual / „clandestin”
276.	Tóth Iosif sen.	dulgher	1947	Telechiu	Individual / „clandestin”
277.	Tóth István	brutar	1944-1949	Tileagd	În asociație
278.	Turcus Ladislau	dogar	1947	Tileagd	În asociație
279.	Tuș Iosif (Tuș)	fierar	1947	Uileacu de Criș	Individual / „clandestin”
280.	Udvari Francisc	dulgher	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
281.	Udvari István	tâmplar	1945	Tileagd	În asociație
282.	Udvasi Ștefan	tâmplar	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
283.	Varga Alexandru	măcelar	1947	Tileagd	În asociație
284.	Varga Francisc	fierar	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
285.	Varga Francisc	rotar	1947	Urvind	Individual / „clandestin”
286.	Varga Gheorghe	frizer	1949	Tileagd	În asociație

287.	Varga György (Gheorghe)	zidar	1941-1949	Tileagd	În asociație
288.	Varga Ioan jr.	fierar	1947	Uileacu de Criș	Individual / „clandestin”
289.	Varga Ioan sen.	fierar	1947	Uileacu de Criș	Individual / „clandestin”
290.	Varga Iosif	rotar	1947	Urvind	Individual / „clandestin”
291.	Varga Iuliu	frizer	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
292.	Varga János	fierar	1941-1946	Uileacu de Criș	În asociație
293.	Varga László (Ladislau)	fierar	1940-1950	Tileagd	În asociație
294.	Varga Margareta	croitoreasă	1947	Uileacu de Criș	Individual / „clandestin”
295.	Varga Mihály	pantofar	1910-1946	Tileagd	În asociație
296.	Varga Sándor	măcelar	1941-1946	Tileagd	În asociație
297.	Vas Ludovic	tâmplar	1947	Tileagd	Individual / „clandestin”
298.	Velcő Iosif	tâmplar	1946-1947	Tileagd	În asociație
299.	Velkő Ludovic	tâmplar	1947	Tileagd	În asociație
300.	Vese Dumitru (Bradu)	lemnar	1947	Surduc	Individual / „clandestin”
301.	Zembre Teodor	fierar	1947	Subpiatră	Individual / „clandestin”

* În paranteză apare o formă a numelui sub care meseriașii mai sunt menționați în documente

5/1947
 nr. r.

D-lui Prefect Ioan Gherman,
Oradea.

Cu onoare vă rugăm a da curs cererii noastre ca, Școala de Ucenici din Tileagd să poată funcționa în ultimii doi ani cu inițiativa Comitetului Comunal din Tileagd, să prindă ajutor material din partea comunei noastre.

Școala a fost susținută din partea meseriașilor din Tileagd, dar la ardeea bugetului nu sunt în stare să-l mai susțină, din activul acesta nu am putut deschide școala în anul acesta.

În ziua de 4 Ianuarie 1947, când D-voastră ați fost în Tileagd cu tov. Pătrascu Andrei ne-ați promis că, ne veți îndruma cu un ajutor ce se va da Meseriașilor Patronii, ca muncitorii viitorului să-și aibă o educație necesară, și să fie mai bine instruiți și eliberați în vista de sub mâinile noastre.

În speranță că, ne veți rezolva problema cât mai curând.

Tileagd, le 9 Ianuarie 1947.

Ca distinsă Stimate

Sindicatul Meseriașilor Patronii
 TILEAGD
 Meseriașii

Fig. 2. Adresa reprezentanților Sindicatului Meseriași Patroni din Tileagd către prefectul județului Bihor prin care se cerea să intervină pentru a sprijini din punct de vedere material Școala de Ucenici din Tileagd (ANR-SJBh, *Fond Asociația Micilor Meseriași...*, d.1, f. 268)

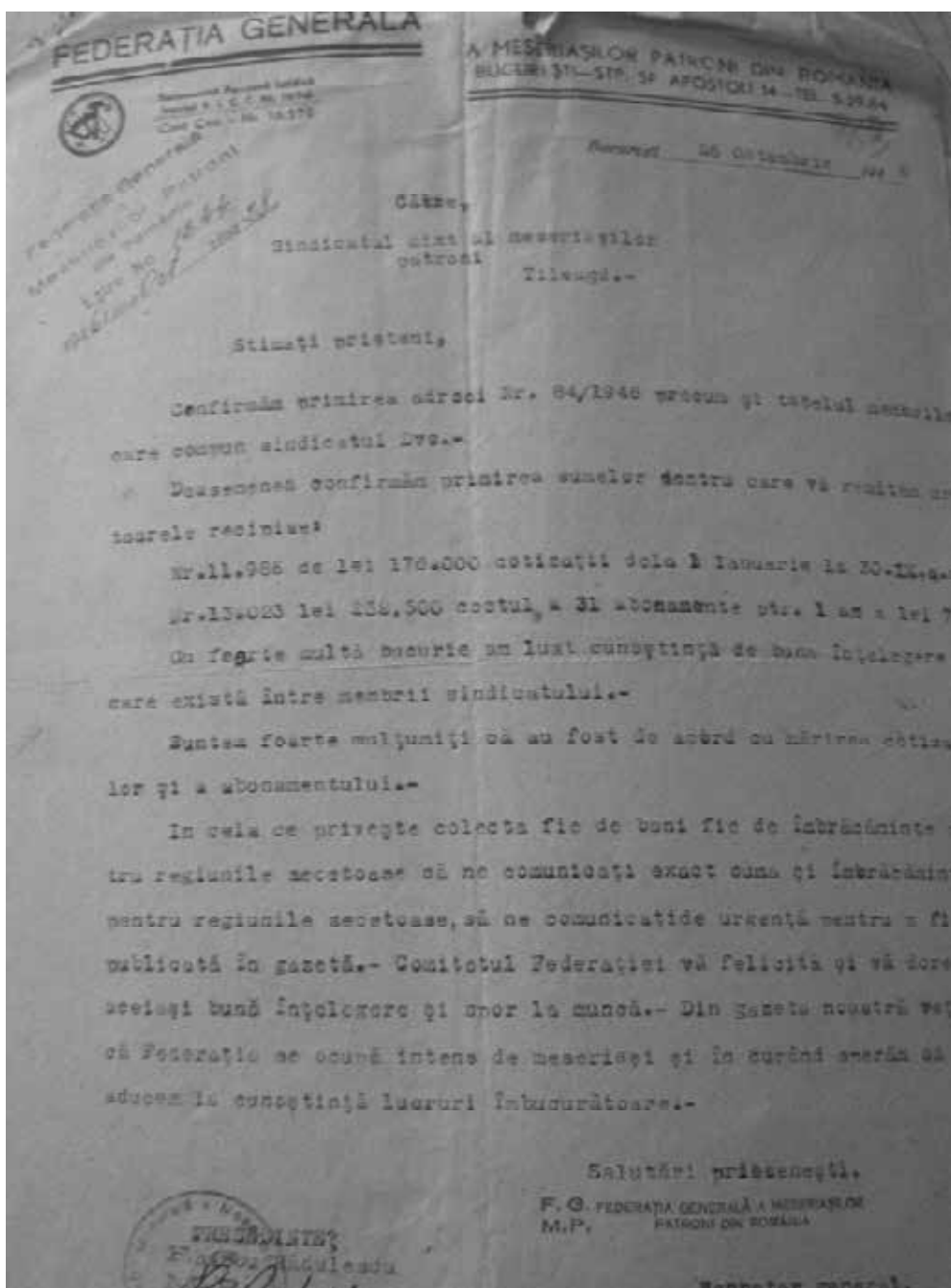

Fig. 3. Adresa trimisă de Federația Generală a Meseriașilor din România către Sindicatul Mixt al Meseriașilor Patroni din Tileagd în 26 octombrie 1946 (ANR-SJBh, *Fond Asociația Micilor Meseriași...*, d.1, f.263)

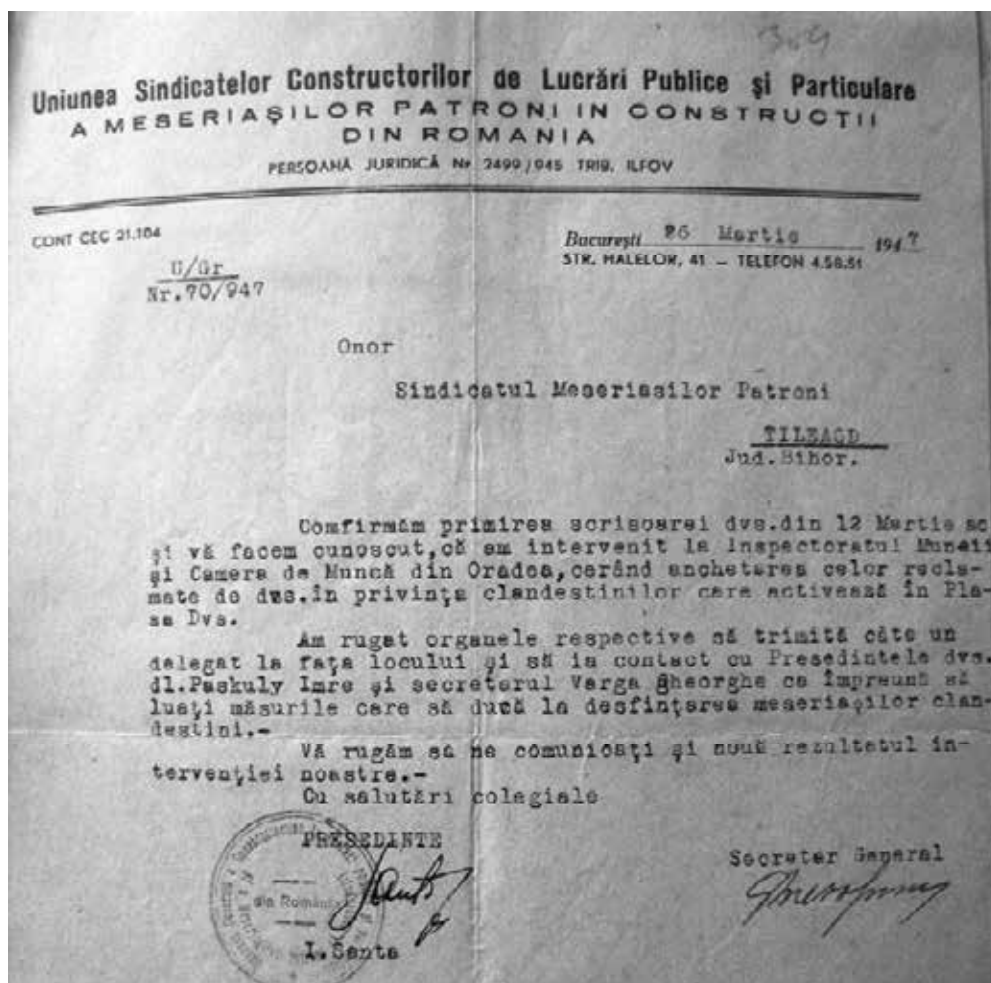

Fig. 4. Adresa trimisă de Uniunea Sindicatelor Constructorilor din București ca răspuns la scrisoarea trimisă de Sindicatul Meseriașilor Patroni din Tileagd în 12 martie 1947 prin care erau reclamați meseriașii constructori care lucrau fără brevet și fără a fi înscrși în asociație (ANR-SJBh, *Fond Asociația Micilor Meseriași...*, d.1, f. 304)

Tablou Nr. 1

Listarea surselor meșteșugurilor în sate și organizații

Nr. crt.	Numele și prenumele meșteșugărilor	Domiciliu	Profesiune	Nr. de familii laboranți	Porta matri- ca	Plănușă organizată	Impozitul în lei și bani botezați
1	Ștefan Mihail	Tileagd	șofer	1 meșerie	-	36.000.-	11.920.-
2	Ștefan Alexandru	-	-	1 paltă	-	11.000.-	4.400.-
3	Ștefan Ștefan	-	-	1 paltă	-	20.000.-	2.600.-
4	Ștefan Ștefan	-	-	1 meșerie	-	24.000.-	12.720.-
5	Ștefan Alexandru	-	-	2 meșerii	-	36.000.-	12.920.-
6	Ștefan Alexandru	-	-	-	-	16.200.-	7.270.-
7	Ștefan Ștefan	-	șofer	2 paltă	-	24.000.-	10.920.-
8	Ștefan Ștefan	-	-	-	-	20.000.-	2.920.-
9	Ștefan Ștefan	-	-	2 meșerii	52,9	24.000.-	12.720.-
10	Ștefan Ștefan	-	-	1 paltă	-	24.000.-	12.720.-
11	Ștefan Ștefan	-	-	2 meșerii	52,9	113.340.-	65.340.-
12	Ștefan Ștefan	-	-	1 paltă	-	92.340.-	12.720.-
13	Ștefan Ștefan	-	-	1 paltă	-	104.000.-	2.920.-
14	Ștefan Ștefan	-	-	2 paltă	16,28	-	16.280.-
15	Ștefan Ștefan	-	-	1 paltă	17,28	-	17.280.-
16	Ștefan Ștefan	-	șofer	-	-	17.200.-	4.400.-
17	Ștefan Ștefan	-	șofer	1 paltă	-	102.340.-	6.280.-
18	Ștefan Alexandru	-	-	-	-	102.340.-	6.280.-
19	Ștefan Ștefan	-	-	1 paltă	28,9	-	16.280.-
20	Ștefan Ștefan	-	-	1 meșerie	-	24.670.-	5.020.-
21	Ștefan Ștefan	-	-	-	-	-	-
22	Ștefan Ștefan	-	-	1 paltă	1 meșerie	24.670.-	16.280.-
23	Ștefan Ștefan	-	-	-	-	-	-
24	Ștefan Ștefan	-	-	-	-	-	2.920.-
25	Ștefan Ștefan	-	-	-	-	18.000.-	2.920.-
26	Ștefan Ștefan	-	-	-	-	13.200.-	2.920.-
27	Ștefan Ștefan	-	-	1 meșerie	-	14.000.-	3.020.-
28	Ștefan Ștefan	-	-	-	-	-	-
29	Ștefan Ștefan	-	-	-	-	26.000.-	13.520.-
30	Ștefan Ștefan	-	-	-	-	26.400.-	14.320.-
31	Ștefan Ștefan	-	-	1 meșerie	-	-	-

Fig. 5. Prima filă a tabelului centralizator cu meseriași care lucau în satele din zona Tileagd la 10 decembrie 1947 având brevet și fiind înscrși în Asociația Micilor Meseriași (ANR-SJBh, Fond Asociația Micilor Meseriași..., d.1, f. 324)

Asociația Meseriașilor Patroni din Tileagd
Nr. 479/47. 325

Tabelul No. 1
Meseriașii cu brevet dar neînregistrați.

Nr. crt.	Numele și prenumele le meseriașilor.	Locuștii nr.	Profesi- unea.	Ați fi habilitați- lor?	Foto- metri- că.	Venitul anual bil.	Impozitul înregistrat bil.
1.	Trunțogor Romeo	Tileagd.	lămpar	1 pală	-	-	33.000.-
2.	Secară Ștefan	Subșatră	-	-	-	-	-
3.	Feket Lădușio	Tileagd	frântof	1 pală	-	-	-
4.	Bochi Alexandru	Voltești de Jos.	-	1 vală 2 meșici	-	-	20.542.-
5.	Balogh Alexandru	Picior	-	1 meșic	-	-	-
6.	Blinack Emeric	Subșatră	-	-	-	-	-
7.	Hotela Emeric	Preș.	-	-	-	-	-
8.	Varga Mihai	Tileagd	frânt	1 pală	-	20.000.-	2320.-
9.	Kornith Ioan	-	-	-	-	18.800.-	7800-80
10.	Syri Ștefan	-	dogar	-	-	-	-
11.	Blăni Ștefan	Ușine	meșic	1 meșic	-	-	-
12.	Kagy Ștefan	-	-	-	-	-	-
13.	Coman Ioan	-	frânt	-	-	-	-
14.	Blăniș Alexandru	-	-	-	-	-	-
15.	Ștefan Ioan	Săcșet Picior	frânt	-	-	-	-
Tileagd, la 10 Decembrie 1947.							
16.	Ștefan Ștefan	Săcșet Ușine	-	-	-	-	-
Președintele: Ștefan Ștefan							
Secretar: Ștefan Ștefan							

Fig. 6. Tabel centralizator cu meseriașii care lucrau în satele din zona Tileagd la 10 decembrie 1947 care aveau brevet dar nu erau înregistrați în Asociația Micilor Meseriași (ANR-SJBh, Fond Asociația Micilor Meseriași...), d.1, f. 325)

Asociația Micilor Meseriași din Tileagd
Nr. 47/1947

Tabelul Nr. II.

Meseriași care nu au brevet și nu sunt înregistrati

Nr. crt.	Numele și prenumele le meseriașilor	Comuna nr.	Profes. mesia.	Nr. și felul brevetului	Scara măsurii	Scara impozitului	Scara contribuției
1.	Paș Lucășo	Tileagd	țanțar	-	-	-	-
2.	Valer Ștefan	-	-	-	-	-	-
3.	Popescu Ștefan	-	-	-	-	-	-
4.	Popescu Ștefan	-	-	-	-	-	-
5.	Popescu Ștefan	-	-	-	-	-	-
6.	Popescu Ștefan	Ștefan	-	-	-	-	94475
7.	Popescu Ștefan	Ștefan	-	-	-	-	-
8.	Blaga Ștefan	Ștefan	-	1 meserie	-	-	-
9.	Magyar Ștefan	Tileagd	șanțar	-	-	-	-
10.	Popescu Alexandru	-	-	-	-	-	-
11.	Popescu Ștefan	-	-	-	-	-	-
12.	Popescu Alexandru	-	-	1 meserie	-	-	-
13.	Popescu Alexandru	Ștefan	-	-	-	-	-
14.	Popescu Ștefan	Ștefan	-	-	-	-	-
15.	Popescu Ștefan	-	-	-	-	-	-
16.	Popescu Alexandru	-	-	-	-	-	-
17.	Popescu Ștefan	-	-	-	-	-	-
18.	Popescu Ștefan	Ștefan	-	1 meserie	-	-	-
19.	Popescu Ștefan	-	-	-	-	-	-
20.	Popescu Ștefan	-	-	-	-	-	-
21.	Popescu Ștefan	-	-	-	-	-	-
22.	Popescu Ștefan	-	-	-	-	-	-
23.	Popescu Ștefan	-	-	-	-	-	-
24.	Popescu Ștefan	Ștefan	-	-	-	-	-
25.	Popescu Ștefan	-	-	-	-	-	-
26.	Popescu Ștefan	-	-	-	-	-	-
27.	Popescu Ștefan	-	-	-	-	-	-
28.	Popescu Ștefan	Ștefan	-	-	-	-	-
29.	Popescu Ștefan	-	-	-	-	-	-
30.	Popescu Ștefan	-	-	-	-	-	-

Fig. 7. Prima filă a tabelului centralizator cu meseriași care lucrau la 10 decembrie 1947 în satele din zona Tileagd fără a avea brevet și fără a fi înscrși în Asociația Micilor Meseriași (ANR-SJBh, Fond Asociația Micilor Meseriași..., d.1, f. 326)

Primăria comunei Brusturi.
Nr. 884/1947.

341

Tabloul nominal

De meseriași din comuna Brusturi și Păulești în anul 1947

Nr. crt.	Numele și prenumele.	Felul meseriei.	Dacă are ori nu culfă ori ucenic.	Observ.
1.	Dăsc Ioan.	pantofar.	Nu are.	
2.	Govaș Carol.	"	Nu are.	
3.	Dăsc Mihail.	"	Nu are.	
4.	Pop Ludov. C.	fierar.	Nu are.	
5.	Pop Ioanif.	"	Nu are.	
6.	Milicuta Adam.	"	Nu are.	
7.	Cimpea Nicolae.	"	Nu are.	
8.	Albert Ignat.	"	Nu are.	
9.	Acs Francisc.	croitor.	Nu are.	
10.	Sona Nistor.	"	Nu are.	
11.	Rosca Florian.	"	Nu are.	
12.	Blaga Ioan.	tâmplar.	Are ucenic.	✓
13.	Alb Florian.	Dogar.	Nu are.	
14.	Boldis Alexandru.	"	Nu are.	
15.		otar.		

Fig. 8. Tabel cu meseriașii din satele Brusturi și Păulești în anul 1947 (ANR-SJBh, *Fond Asociația Micilor Meseriași...*, d.1, f. 341)

Primăria Comunei Subpiatră
Nr. 847/1947

350

Tabloul nominal

De meseriași din comuna Subpiatră în anul 1947
de sindicatul meseriașilor patroni din Ploiești

Nr.	Numele și Prenumele	Meseria pe care o exercită	cu brețel	are culfă sau fara brețel	are ucenic	Ob.
1	Lambre Teodor	fierar	-	fara	nu are	✓
2	Ghibăck Ignat	pantofar	da	-	nu are	✓
3	Teșaru Stefan	tâmplar	da	-	nu are	✓
4	Lambre Teodor	croitor	nu	fara	nu are	✓
5	Pop Florian Pandori	croitor	nu	fara	nu are	✓

Subpiatră la 8 Decembrie 1947

Fig. 9. Tabel cu situația meseriașilor din comuna Subpiatră în anul 1947 (ANR-SJBh, *Fond Asociația Micilor Meseriași...*, d.1, f. 350)

telegrafii Kispárosok
székhelyénél.

Asociația Profesională a Meseriașilor
A kispárosok szakmai egyesülete

680

Din Tileagd, Jud. Bihor
Helység: Tileagd, Megye: Bihor

Str. Lenin Nr. Tel.
Ulica: nr. tel.

Persoană juridică din No.
A jogi személyiség száma

RESORTUL ORGANIZATORIC
Szervezeti osztály

RAPORT DE ACTIVITATE
MŰKÖDÉSI JELENTÉS

pe luna ianuarie 1950
to: to: hónapról

COMITETUL
Vezetőség

Președinte: Marika Emmer
Elnök
Vicepreședinte: Prici Harold
Ale. / elnök
Vicepreședinte
Ale. / elnök
Secretar general: Ardelean Alexandru
Főtitkos
Secretar resort organizatoric: Lakatos Stefan
A szervezeti osztály titkára
Secretar resort economic: Juriga Alex
A gazdasági osztály titkára
Secretar resort adm.-financiar: Juriga Laszlo
Ugyv. - pénzügyi osztály titkára
Secretar resort cultural: Szabo Geron
A kulturális osztály titkára

Membri
Tagok: 30

Cenzori titulari: Szabo Solomon
Elnök / elnök
Juriga Ladislau

Cenzori suplanti
Helyettes elnökök

Schimbări în comitet
Változás a vezetőségben
Motivale schimbării
A változások oka

Numărul ședințelor de resort: 1 (oară)
A gazdasági ülések száma
Numărul ședințelor de comitet: 2 (oară)
A vezetőségi ülések száma
Numărul ședințelor plenare: 4 (oară)
A plenárius gyűlések száma

Numărul participanților la sed. resortului: 18
A gazdasági ülésekre résztvevők száma
Numărul participanților la sed. comitet: 8
A vezetőségi ülésekre résztvevők száma
Numărul participanților la sed. plenare: 20
A plenárius gyűlésekre résztvevők száma

Orientări întreprinse în munca resortului
Az osztály munkájában történt változások

Propuneri
Ajánlatok

Fig. 10. Filă din Raportul de activitate al Asociației Profesionale a Meseriașilor din Tileagd pe luna ianuarie a anului 1950 (ANR-SJBh, Fond Asociația Micilor Meseriași..., d.1, f. 680)